

ת"פ 13977/07/12 - מדינת ישראל - רשות המסים נגד י' ל', עטה אור תשתיות בע"מ

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 13977-07-12 רשות המסים, היחידה המשפטית
אזור מרכז ותיקים מיוחדים נ' ל' ואח'
ת"פ 3868-06-10 מדינת ישראל נ' ל'

בפני כבוד השופט שמאי בקר

המאשימה מדינת ישראל - רשות המסים

ע"י עו"ד אורן בר-עוז

נגד

הנאשמים 1. י' ל'

2. עטה אור תשתיות בע"מ

ע"י עוה"ד ממון ושקד

גזר דין

א. הסדר הטיעון וההליכים עד כאן

1. נגד הנאשמים הוגש כתב אישום המייחס להם ביצוע "עשרות עבירות מס, בכוונה לסייע לאחרים לקבל, שלא כדין, סכומים ניכרים על חשבון הקופה הציבורית, וזאת תמורת עמלה בסכומים שאינם ידועים למאשימה" (סעיף 3 לכתב האישום המתוקן).

לציין, כי נגד הנאשם 1 הוגש גם כתב אישום נוסף (ת"פ 3868-06-10), והנאשם הודה בעובדותיו וצירפו לתיק דנא.

הואיל והצדדים טענו והתמקדו בתיק העיקרי (ת"פ 13977-07-12), ואילו כתב האישום הנוסף הוא שולי, לפחות באופן יחסי, בנסיבות הענין והסכומים הרלוונטיים, כפי שאעמוד עליהם להלן, יתייחס גזר דין זה ל"כתב האישום", כאשר הכוונה היא בעיקר לכתב האישום העיקרי, אולם הדברים יפים וכוללים, חובקים בתוכם, אף את כתב האישום הנוסף.

2. כתב האישום המקורי תוקן במסגרת הסדר טיעון אשר הוצג בפני כבוד סגן הנשיאה השופט שגיא (כתוארו אז, בינתיים קודם השופט שגיא לבית המשפט המחוזי בתל אביב), ביום 16.7.14.

על פי הסדר הטיעון, הסכימו הצדדים, כאמור, כי כתב האישום יתוקן, הנאשם 1 (להלן: "י' ל"), יודה ויורשע, והתביעה תגביל עתירתה לעונש של עד שבע שנים ומחצה, מאסר על תנאי וקנס לשיקול דעת בית המשפט; ההגנה מצדה, כך הוסכם, תטען "חופשי". עוד הוסכם, כי הנאשם יופנה אל שירות המבחן, על מנת לקבל תסקיר לענין העונש, ונקבע כי הטיעונים לעונש ישמעו בפני החתום מטה (להלן: "**הסדר הטיעון**").

3. ביום 16.7.14 אימץ בית המשפט את הסדר הטיעון, וניתנה הכרעת דין, המרשיעה את י' ל' בשורה ארוכה של עבירות מס שונות, שכפי האמור ברישא לכתב האישום המתוקן - כל תכליתן לא היה אלא **לסייע לאחרים** לרמות ולהונות את רשויות המס, אם בהוצאת חשבוניות פיקטיביות, אם בהסתרת חומר של ניהול חשבונות, אם בהכנת פנקסי חשבונות כוזבים, ועוד כהנה וכהנה.

4. ביום 15.4.15 התקיים דיון ראשון בפניי, במסגרתו טענו הצדדים לעונש, בין היתר על בסיס תסקיר שהונח בפני בית המשפט בהתאם להסכמת הצדדים (תסקיר מיום 2.4.15).

הצדדים טענו לעונש כבר ביום 15.4.15, אולם ההגנה ביקשה, והתביעה הסכימה למעשה (השאירה את הענין לשיקול דעת בית המשפט), כי הדין לא יגזר לאלתר, מיד לאחר שמיעת הטיעונים. הטעם לדחייה נעוץ היה בכך ש'י' ל' הואשם והורשע כאמור, בכך שסייע לאחרים לחמוק מתשלום מס, "בכירים" ממנו, אם מבחינת העבירות שבצעו ואם מבחינת העובדה שהם היו אלה ששלשלו את הכספים לכיסם, ודינם של אלה אמור היה להיחתך [1] בבית המשפט המחוזי. הצדדים הסכימו אפוא, כי נכון יהיה לראות מה עלה בגורל דרי הקומות העליונות של הפירמידה העבריינית, עובר לגזירת דינו של איש המסד.

בית המשפט קיבל את בקשת הצדדים להמתין קמעה, והדחייה נוצלה לשם קבלת חוות דעת הממונה על עבודות השירות, בכדי לבחון אם מתאים ל' לבצע עבודות כאלה, אם לאו.

5. ביום 20.9.15 הודיעה המאשימה, בכתב, כי טרם התקבלה החלטה בענין שותפיו הבכירים של ל'. החלטתי אפוא, גם נוכח חלוף הזמן וגם לאור עינוי הדין שנגרם ל' היושב וכוסס ציפורניו בציפייה לגזר דינו ובחרדה מפני העתיד לבוא, שלא להמתין עוד - ולגזור את דינו.

ב. הטיעונים והראיות לעונש

6. הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים כלל כבר "מתחם", או למעשה - רף עליון של ענישה, ובכך למעשה התייתר הצורך לקבוע מתחם ענישה מתאים לעבירות אותן ביצע י' ל'.

7. יוער, כי במסגרת הטיעונים לעונש התייחסו הצדדים לחוות דעת פסיכיאטריות שהוגשו לתיק בית המשפט; כל צד הגיש שתי חוות דעת פסיכיאטריות מטעמו, כמפורט להלן.

ביום 24.10.11 הוגשה חוות דעת פסיכיאטרית של הפסיכיאטר המחוזי, ד"ר צ'רנס, אשר קבעה כי "לא ניתן למצוא כל סימנים לקיום מחלת נפש במובן המשפטי... וכי הנאשם כשיר לעמוד לדין הן מהפן המהותי והן מהפן הדיוני".

ביום 22.4.12 הגיבה ההגנה בחוות דעת משלה, באמצעות הפסיכיאטר ד"ר סילביו בלן, אשר קבעה כי "במועדים הרלוונטים לכתב האישום: מאי 2007 עד דצמבר 2007 ובסמוך לכך היה י' שריו תחת השפעה של מחלת נפש ומצב פסיכוי חריף ולא הבין את משמעות מעשיו ולא היה מסוגל להבדיל בין מותר לאסור". ד"ר בלן קבע כי הנאשם סובל ממחלת נפש כרונית מסוג סכיזופרניה פראנואידית.

ביום 22.4.13 הוגשה חוות דעת משלימה מטעם הפסיכיאטר המחוזי ד"ר צ'רנס, אשר עמד על קביעותיו הראשוניות, לפיהן "ל" כשיר לעמוד לדין, אך עם זאת הטעים כי - "אין ולא קיים ויכוח עם האבחנה שהנ"ל לוקה בסכיזופרניה או בהפרעה נפשית אחרת מתוך ספקטרום ההפרעות הפסיכוטיות".

הד"ר צ'רנס הסביר, כי קיים קושי רב לנסות ולהעריך את מצבו הנפשי של "ל" בשנת 2007 (עת בוצעו חלק מן העבירות), נוכח העובדה כי אין התרשמות ברורה וחד משמעית לגבי מצב פסיכוי קשה ושיפוט פגום מאותה העת.

ביום 04.04.15 הגישה ההגנה חוות דעת נוספת מטעמה; הואיל והצדדים הגיעו להסדר טיעון, כאמור, הרי שההגנה זנחה למעשה את טענתה לפיה "ל" לא היה כשיר לעמוד לדין, אולם ביקשה, בכל זאת, להגיש חוות דעת פסיכיאטרית משלימה, בכדי שבית המשפט יוכל להתרשם ממצבו הבריאותי - נפשי של "ל", ומהטיפול השיקומי בעבר, לעת ובטרם יגזר דינו, וכך היה.

8. התביעה ביקשה - במסגרת הטיעונים לעונש - לחקור את ד"ר בלן על חוות דעתו הפסיכיאטרית, וכך היה.

9. עיקר המחלוקת בין הצדדים עמד על אופי מעורבותו של "ל" בעבירות. ההיה "ל" חלק ממערכת משומנת היטב אשר פעלה בדרכי מרמה כדי לגנוב מקופת המדינה? - כפי סברת התביעה; או שמא, כטענת ההגנה - לא היה "ל" אלא "איש קש", "אחרון אחרון הפירמיה", אשר נבחר למשימה ונוצל על ידי אחרים, בהישען ובשל מצבו הנפשי?

10. התביעה פתחה את טיעונה, ודיברה על עבירות שביצע "ל", שהיקפן נאמד בכשני מליארד שקלים,

כאשר הנזק הכספי שנגרם למדינה כתוצאה מאותה פעילות, עומד על כ-200 מליון שקלים, כך - רק מן המע"מ אשר הועלם מן המדינה, עוד מבלי שהתביעה התייחסה, על פי בחירתה, לסכומי מס ההכנסה, שהועלמו אף הם מן המדינה.

התביעה הצביעה על כך שבתיק השני, ה"קטן" יותר, פעל ל' להוצאת 80 חשבוניות כוזבות בסך כולל של כ-6 מליון שקלים, ובכך גרם לנזק לקופת המדינה, בסך של כמליון שקלים, בגין המע"מ שהוחסר מקופתה, שם.

התביעה הוסיפה עוד, בדברי הפתיחה שלה, כי החברות הנזכרות בכתבי האישום אינן פעילות עוד, הגם שאף הן הורשעו, והתבקש קנס סמלי לגביהן, ותו לא.

11. התביעה ניפנתה לסקור את הפעילות העבריינית שהביאה את ל' עד הלום, תוך התייחסות להיררכיה של אותו ארגון פשע, ממש כך, שבשורותיו, או ליתר דיוק - בשוליו, פעל ל'.

התביעה סיפרה על שני סוחרי דלק, יניב קנרש ועוד אחד בשם אוסקר, בעלים של תחנות דלק, אשר מכרו דלק גם בתחנות הדלק שלהם, וגם מחוץ להן, ללקוחות אחרים, תוך שימוש בחשבוניות כוזבות, אגב ביצוע עבירות של הלבנת הון, ועוד.

אנשיו של אוסקר קנו דלק מבתי הזיקוק, מכרו ללקוחות קצה, ותחת שישלמו את כספי המע"מ בגין מכירות הדלק - רכשו לכאורה דלק נוסף באמצעות חשבוניות פיקטיביות שקיבלו מברנש בשם מורגנשטרן (נאשם העומד לדין בפני בית המשפט המחוזי בתל אביב, והזכרנוהו לעיל, שכן הוא האיש שבענין דינו ביקשו הצדדים להמתין, לפני כחצי שנה), ובכך נמנעו מתשלום כספי המע"מ בגין מכירות הדלק האמיתיות שביצעו.

המדינה הבהירה, כי אכן היתה גם היתה פעילות עסקית "אמיתית" של מכירת דלק, אשר החליף ידיים, אולם תוך כדי כך "הוקטנו", שלא כדין ובמרמה, המסים המגיעים למדינה באמצעות מע"מ ומס הכנסה. לשיטתה של המאשימה, מי שתמך ואיפשר את הפעילות של קנרש ואוסקר היו האדונים הנכבדים מורגנשטרן ול', כאשר האחרון הוציא חשבוניות על אספקת דלקים למורגנשטרן, וזה גילגל אותן הלאה אל מי שהמדינה רואה כ"גיבורי הפרשה", הלא הם אוסקר וקנרש.

התביעה הבהירה, לשאלת בית המשפט, כי ל' לא מכר דלק מעודו, אף לא ליטר אחד, וכל עיסוקו התמצה בהפצת חשבוניות **בתחום** מכירת הדלק.

המרמה היתה פשוטה: מכיוון של' לא מכר למעשה דלק, אלא רק חשבוניות בלבד, הרי שאוסקר וקנרש השתמשו בחשבוניות הכוזבות שניפק ל', על מנת לקזז תשלומי מס למדינה, ומכאן ה"חיסכון" שבצעו, דהיינו - הגניבה מקופת המדינה.

המדינה טענה כי אין לראות את ל' כ"איש קש", אלא כחלק מאותה מערכת משומנת היטב אשר רימתה וגנבה מאת המדינה. התביעה הסבירה, כי לשיטתה, "איש קש" הוא אדם שמשאיל את שמו או זהותו לאחר, ובכך מסתכמת פעילותו; ברם, ל' היה פעיל, עמד בקשר רציף עם הגורמים שמעליו, הוציא חשבוניות כוזבות, בעצמו, לאמור - אין להשקיף עליו כעל מי שרק השאיל את זהותו ופרטיו לעבריינים העיקריים, אלא כאמור, חלק מאותו מנגנון, גם אם חלק שאינו ניצב בראש הפירמידה.

המדינה הדגישה בטיעוניה, כי איש לא כפה על ל' לבצע את שביצע, והוא עשה כן מתוך בחירה.

12. את המצע האמור לעיל הניחה המדינה בפני בית המשפט על מנת להסביר, ראשית חוכמה, מהו המתחם הראוי, לפי ראיות עיניה, לולא ההסדר העונשי אליו הגיעו הצדדים. המדינה סברה כי מעשים כגון אלה שביצע ל', מחייבים מתחם עונשי שבין 10 שנות מאסר ועד 15 כאלה, לצד מאסר על תנאי וקנס, כאשר הקנס חייב להיות משמעותי.

מכיוון שעל פניו ברי היה כי הנאשם הוא חסר כל, נשאלה התביעה, על ידי בית המשפט, האם אין משמעותו של קנס השתה של מאסר בפועל, הלכה למעשה; התביעה השיבה, כי נושא זה אינו מעניינה, אך הוסיפה, בהגינותה, כי אכן - אצל נאשם זה, י' ל', לא נתפס דבר וחצי דבר לטובת חילוט או החרמה, ולא מפאת שהמדינה לא עשתה מאמץ בנדון. רוצה לומר, התביעה הודתה כי ל' הוא אביון.

13. המדינה נימקה מדוע זה מצאה לנכון, בתיק רחב היקף זה, לסטות, בכל זאת, ממתחם העונש המתאים. שלושה גורמים עמדו לנגד עיניה של המדינה:

א. הודיית הנאשם, במיוחד כאשר מדובר בתיק רחב היקף, על כל המשתמע מבחינת הזמן היקר שנחסך (בירור שני התיקים גם יחד יכול היה לחייב שמיעת עשרות עדים).

ב. מורכבות ראייתית שעולה ממצבו הרפואי של הנאשם, כך במקור, לגישת המדינה. התביעה הודתה, בהגינותה, כי "אין חולק שהנאשם חולה במחלת נפש שיכול שהדברים השפיעו כך או כך, ברמה מסוימת על ביצוע העבירות". באותה הנשימה ממש, הבהירה התביעה, כי לגבי דידה, אין באמור כדי לפגוע בעובדת כשירותו של ל' - לעמוד לדין.

ג. חלקו של ל' בפרשה: התובע המלומד, וההגון, הטעים כי ענין זה הוא המשמעותי ביותר במסגרת השיקולים שנלקחו בחשבון, עת הגיעו הצדדים להסכמות אליהן הגיעו. התביעה הבהירה - "אנו יודעים איפה היה מעמדו ואנו יודעים מה הוצע ואין חולק על ה'מסגרת' הזו של ביצוע העבירות".

המדינה סיכמה, ואמרה, כי שלוש הנימוקים דלעיל הביאו אותה לסטות, לקולא, מן המתחם העונשי הרגיל

והראוי לעבירות נושא כתב האישום.

14. מיד לאחר שהתביעה הסבירה מה הביאה לסטות מן המתחם הראוי, ברגיל, לשיטתה, היא חזרה לדבר ב"תביעתית", והצביעה על השיקולים לחומרא, לשיטתה: הערך החברתי שנפגע, הלוא הוא השוויון בנטל, לצד הפגיעה באמון הציבור במערכת גביית המס ובשלטון החוק. התביעה הטעימה כי העבירות אותן ביצע ל', עבירות מס בכלל, ומתן חשבוניות פיקטיביות, בפרט, הלוא הן "אבי אבות הטומאה", לפי הלכות בית המשפט העליון.

המדינה היפנתה עוד למספר פסקי דין, עליהם אעמוד בהמשך, הצביעה על גליון הרישום הפלילי של הנאשם, כאשר לשיטתה מדובר ב"עבר ישן ולא רלוונטי", וחתמה את טיעוניה בעתירה לגזור את דינו של הנאשם לחומרא, קרי - בטווח העליון של ההסדר, לצד קנס משמעותי, ומאסר מותנה.

15. ההגנה החלה טוענת לעונש, ובאיחור קל (לאחר שמיעת התביעה) נזכרה כי ברצונה להשמיע עדת אופי, ומאליו מובן שהתרת את הדבר. על דוכן העדים עלתה אפוא הגב' סימונה אברג'יל, אשר סיפרה כי "י" מטופל אצלה, חי בביתה, אשר בנס ציונה, במרתף אשר הוקצה לו בביתה, והוא נמצא תחת אחריותה.

הגב' אברג'יל סיפרה כי י' הוא סכיזופרן הזקוק להשגחה קבועה, ולמי "שינהל אותו". עוד סיפרה, כי ל' מטפל בילדיו (חלק מהם), שני תאומים בני עשר, אשר בימי רביעי מגיעים לביתה, שם הם נשארים ללון באותו לילה.

הגב' אברג'יל תיארה כיצד ל' נוטל כדורים מקופסה מיוחדת, המחולקת לשבעה ימים, כאשר כל יום מחולק, אף הוא, לארבעה: כדורי בוקר, כדורי צהריים, כדורי ערב וכדורי לילה. היא סיפרה כי ל' הוא כ"חייל" שיש להפעיל אותו לאורך כל שעות היום. לשאלת בית המשפט הבהירה הגב' אברג'יל כי היא עושה את שהיא עושה כסיוע להוריו הקשישים של ל', המכירים את הוריה שלה, ובתחילה עשתה כן בשכר, אך מזה זמן ויתרה עליו. אדרבא, הגב' אברג'יל סיפרה כי יש לה חווה טיפולית ובה מספר סוסים, וי' אחראי על הטיפול בהם, והוא אף קיבל ממנה סוס ליום הולדתו.

הגב' אברג'יל חזתה כי אם ילך י' לכלא - "כל מה שבניתי הלך לעזאזל".

16. מיד לאחר מכן טענה ההגנה לעונש, וראשית חוכמה היפנתה לסעיף 4 לכתב האישום המתוקן, ממנו עולה כי **את התוכנית העבריינית הגו וטוו אחרים, ולא ל' חלילה.**

ההגנה אף נסמכה על סעיף 3 לאותו כתב אישום, שם הובהר, ברחל בתך הקטנה, כאמור ברישא לגזר דין זה, כי ל' סייע **לאחרים** להתחמק מתשלום מס, תמורת עמלה בסכום שאינו ידוע למאשימה. ההגנה הבהירה אפוא,

ודומה שעל נקודה זו אין מחלוקת, כי את "הכסף הגדול" באמת, ולמעשה - את פירותיהן של העבירות הרבות - לא ל' הוא שקטף, והוא קיבל בסופו של יום, לכל היותר, את חרצני אותם הפירות, או חלק מהם.

ההגנה טענה, בלהט, את מה שעלה גם מטיעוני התביעה, כי ל' אינו אלא "אחרון אחרון הפירמידה", כאשר מעליו מורגנשטרן, קנרש ואוסקר. בין כך ובין כך, ודומה שגם על כך אין מחלוקת - "מתחת" ל' לא היה איש, ולהבדיל מאחרים, הוא לא יכול היה "להתכסות" בשמיכה דקה של חשבוניות שקיבל מגורם שנמצא "מתחתיו", מהטעם הפשוט שמע"מ מגולגל אחורנית, והנה מאחוריו של ל' לא ניצב איש. ההגנה חלקה אפוא, לחלוטין, על התביעה, וביקשה לראות בל' כ"איש קש", לכל דבר וענין.

הסנגוריה אף היפנתה לכתבי האישום שהוגשו נגד יתר חברי הפרשה, והצביעה על כך כי עולה מהם, שלא היה כל קשר ישיר בין ל' לבין קנרש או אוסקר, אלא רק למורגנשטרן; ההגנה ביקשה ללמוד מכך על עובדה שדומה שאף היא איננה במחלוקת, ולפיה - הכסף הגדול כלל לא הגיע לתחתית הפירמידה, לשם הגיעו אך ורק עמלות בסיסיות.

ההגנה ביקשה אפוא לראות בל' כ"איש קש", על כל המשתמע מכך, כאשר היא מבהירה כי גם לזה מגיע עונש, אולם לשיטתה - עונש שונה לחלוטין, מהותית, מלעבריינים ה"אמיתיים" בפרשה, או למצער - גיבוריה העיקריים.

17. עוד הצביעה ההגנה על נסיבה מקלה נוספת, אף היא אינה שנויה במחלוקת, לפיה עולה כי נגד יתר המעורבים בפרשה הוגש כתב אישום הכולל גם עבירות של הלבנת הון, מה שאין כן ביחס לל', וזאת - כך ההגנה - מן הטעם הפשוט שלא נתפס ולו שקל אצלו, כיוון שהעבירות שביצע לא נכללו במסלול הכסף העברייני. ההגנה הסבירה, כי לא סמכו על ל' כי יעסוק בכספים, ובכל מקרה, אין חולק כי הוא "רק" הוציא חשבוניות.

לשיטת ההגנה, ל' קיבל מדי חודש כמה אלפי שקלים, כעמלה. יצוין, כי התביעה לא נקבה בסכום כלשהו שהיה שכרו של ל', אף לא הביעה התנגדות ביחס לטיעון זה, מעם ההגנה.

18. ההגנה הטילה את עיקר יהבה, כך נדמה, על מצבו הבריאותי - נפשי של ל', ובהמשך - על שיקום שעבר ועודו עובר. ראשית פתח הסנגור והסביר, כי אנשי הקש בעבירות המס כגון דא אינם אלא החלשים שבחלשים, האחרונים בשרשרת, החשופים (ביותר) בצריח.

ההגנה היפנתה, ראשית חוכמה, לשלל אישורים רפואיים שהוצגו והוגשו: כך ביחס לאישור נ/5, המלמד כי ל' התגייס לצה"ל ושירת בסיירת גולני (!), ובמהלך האינתיפאדה הראשונה הרג אישה ערבית, עבירה שהביאה לכליאתו, למשבר אישי ולהתדרדרות קשה מני אז. אליבא דההגנה, ניתן לומר, בוודאות, כי האירוע הטראגי שאירע בעת שירותו הצבאי - מוטט עליו את עולמו, וחיו לא היו עוד חיים מאז אותו מקרה. ל' דיווח על פחדים מפני רדיפה מתמדת, כאילו באים לחסלו, להתנקם בו על אותו מעשה, ומכאן גם הגדרתו הרפואית, שאינה

שנויה במחלוקת, כי הוא סכיזופרן פרנואידי^[2]. המסמכים הרפואיים מצביעים גם על ניסיון אובדני, שניסה ל' לבצע.

עוד עולה מן המסמכים הרפואיים, כי נישואיו של ל' לא החזיקו מעמד (פעמיים), ואין הוא בקשר עם שתי נשותיו לשעבר או עם ילדיו מאשתו הראשונה. ל' אף התגורר, לפרקים, בגנים ציבוריים, עירי וגלמוד, לא תיפקד, ונמצא כבעל כושר שיפוט מעוות.

ההגנה הצביעה במיוחד על מסמך מיום 20.6.12, מבית החולים בבאר יעקב, במסגרתו קובע ד"ר נבו, במועד סמוך לביצוע העבירות, כי ל' מאופיין בחשיבה לא מאורגנת, קפיצות מנושא לנושא, כי קיימת פגיעה בבוחר המציאות, ואף קיים חשד כי הלה מצוי במצב פסיכוטי פעיל.

ההגנה הצביעה על עובדה זו כתימוכין לכך של' לא היה אלא איש קש, אומלל, רחוק מאותם אנשים שביצעו עסקאות במליוני שקלים, וסחרו בפועל בכמויות גדולות של דלקים, כאשר האחרונים התעשרו, והוא אך קיבל עמלות בטלות-בששים, בוודאי ביחס לסכומים שגרפו העבריינים העיקריים, לכיסם.

19. ההגנה היפנתה לכך שהפסיכיאטר המחוזי, ד"ר צ'רנס, הגם שלא קבע כי ל' אינו כשיר לעמוד לדין, הרי שהמליץ, בתחילת הדרך, על הקמת פאנל מומחים אשר ידונו בשאלה אם היה ל' במצב פסיכוטי בעת ביצוע העבירות, אם לאו, אולם בסופו של דבר לא הוקם הפאנל דנא, והפסיכיאטר המחוזי קבע את אשר קבע.

20. אם לא די במצבו הרפואי-נפשי הירוד של ל', אזי מסתבר כי גם מצבו הרפואי הכללי אינו כשורה: ההגנה היפנתה למסמכים רפואיים (נ/6), מבית החולים איכילוב, שם מפורטות בעיות שונות וכאובות, החל בלחץ דם, עבור בבעיות בכליות ובעיניים, וכלה באירוע מוחי.

21. ההגנה סיימה את טיעוניה בעתירה להכיר ב' ל' כמי שראוי ליהנות מתהליך השיקום שהוא עובר, כעולה במידת מה מתסקיר שירות המבחן, ומחוות הדעת הפסיכיאטרית המשלימה, וככזה - לגזור עונשו לקולא.

ההגנה היפנתה לתסקיר, אליו אתייחס מיד בהמשך, הבהירה כי ל' נוטל תרופות באופן קבוע מזה זמן, הוא נתון בטיפול רפואי ולמעקב אצל הד"ר בלן, הפסיכיאטר שלו, חי עם אישה שמכלכלת אותו ודואגת לו למחסור (הגב' אברג'יל), לרבות כך שהיא מפקחת עליו שיתרחץ (!) ויתפקד, תוך שהוא, במקביל ו"בתמורה" מתנדב בחוות הסוסים שלה. ההגנה היפנתה למכתב מנהל חוות הסוסים, מר דביר גלאי, שסיפר כיצד ל' מגיע באופן סדיר לחווה, כמתנדב, איך הוא מטפל היטב בסוסים, באופן הטוב ביותר, ו"תמיד עם חיוך על הפנים שלו ושל כל הבא עימו במגע" (נ/7).

לא נפתח כל תיק מאז של' נעצר, אמרה ההגנה, ובפשטות גרסה כי י' ל' - "מתפקד היום כמו שלא תיפקד מעולם". ההגנה התריעה כי שליחתו של ל' לבית הסוהר, תוריד לטמיון את מלאכת השיקום.

כן הצביעו הסנגורים על כך כי ל' היה עצור משך שלושה חודשים ומחצה, ולאחר מכן שהה במעצר בית מוחלט, משך כ - 16 חודשים תמימים, ללא כל הפרה מצדו.

22. ההגנה חתמה את טיעוניה בכך שהבהירה את מה שלא היה נתון במחלוקת של ממש, מלכתחילה, והכוונה היא לכך שלל' אין פרוטה לפורטה. הוגשו מסמכים (נ/8) ביחס להעדר יכולת כלכלית טוטאלית, וההגנה הצביעה על עיקולים, תיקי הוצאה לפועל, פסקי דין ללא הגנה, וכיוצא באלה עניינים.

ההגנה אף הסבירה, כי על מנת להשתחרר ממעצר, נדרשו הוריו של ל' להפקיד 350,000 ₪, כערובה, וכך עשו, והיום - כאשר הם בני 90 לערך, מתנהל משפט נגדם, המבקש לפנותם מביתם, מחמת אותה ערבות ממש.

23. ציינתי כבר לעיל, כי הצדדים ביקשו להמתין קמעה עם מתן גזר הדין, והדבר נוצל לשם קבלת חוות דעת ממונה. ביום 28.6.15 ניתנה חוות דעת הממונה, והיא שלילית, וזאת מכיוון שעל בסיס תשובת רופא פסיכיאטרי נקבע כי ל' אינו מסוגל לעבוד, והוא אינו מתאים להשמה, מפאת מצבו.

הממונה הסביר, כי ל' מוכר כנכה על ידי הביטוח הלאומי, הוא לא עבד מאז שנת 1998, והוא מסוכן לעצמו ולזולתו.

24. יצוין, כי יומיים לפני מתן גזר דין זה, ביקשתי לבחון אפשרות של בדיקה נוספת אצל הממונה על עבודות השירות, אולם מכיוון שלא רציתי להשחית זמן יקר לחינם, פניתי אל רב-כלאי ליהי ויינשטיין, טלפונית, ושאלתיה אם יש תוחלת, אם קיימת אפשרות, בכל זאת, להשים את ל' בעבודות שירות, ושמה ניתן לשולחו - לנוכח שיפור והתייצבות במצבו - לקבלת חוות דעת נוספת. רב-כלאי ויינשטיין הבהירה (ונתנה הסכמתה להעלאת הדברים על הכתב בגזר דין זה) כי הן לנוכח העובדה של' לא עבד משנת 1998, והן לנוכח מצבו הנפשי, בדגש על כך שבהחלט יתכן כי בכל מקום שיושם יפגוש גם נאשמים ערבים, הרי שהדבר בלתי אפשרי, נוכח הפראנויות מהן הוא סובל. הסיכון לזולת, ואף לעצמו - גבוה מדי, כך לשיטת הממונה על עבודות השירות.

25. לאחר שזימנתי את הצדדים, בהחלטה, לשימוע גזר הדין, התקבלה בקשה מטעם ההגנה לצרף עוד שני מכתבים (מעודכנים) מחוות הסוסים "נועם", שם מתנדב כאמור ל', וקיבלתי את הבקשה.

שני המכתבים, אחד מיום 21.8.15, והשני מיום 4.11.15, מדברים בשבחו של ל', כאשר הראשון מספר כיצד גילה אומץ לב בחוות הסוסים, כאשר חילץ מבין רגליו של סוס ילדה שנפלה מגבו; והמכתב השני מספר כיצד

מתנדב ל" בחווה, מספר פעמים בשבוע, למשך מספר שעות מצומצם עד צהרי היום, וכיצד תרומתו בעבודה עם בני נוער הסובלים מלקויות שונות - לא תסולא בפז.

26. עוד ראוי לציין, כי תסקיר שירות המבחן לא בא בהמלצה ביחס למעורבות השירות, וזאת מחמת שסבר כי ההתייחסות התואמת לצרכיו של ל' היא במסגרת בריאות הנפש. שירות המבחן, אשר עמד על קשייו הרבים של הנאשם לאורך חייו, המליץ לקחת בחשבון את כל אלה, לצד התייבבות מסוימת בתפקודו של ל', כמתואר בתסקיר.

27. במילתו האחרונה של הנאשם, ל', הביע הלה צער על המעשים, והצר על כך שלא ניפנה לטפל בעצמו בעבר, דבר שהיה מונע ממנו להתדרדר למחוזות פליליים.

ל' סיפר ש - "היום אני רק בבית ובמקומות שאני יודע שהם כתובים לי ולשם אני הולך ואני לא זז משם... לקחתי אחריות (למעשים) שאני מבין אותם וזה בעייתי, הייתי בסירת גולני, אני שכבתי במאכלים ונהרגו לי מול העיניים... הייתי פרופיל 97 הייתי מכונה, רק שכחו לעשות פאז".

ג. דין והכרעה: מקרה חריג ויוצא דופן של נסיבות המובילות לענישה לקולא

28. כאמור, הצדדים הניחו מתחם עונשי שבין אפס ועד שבע שנים ומחצה של מאסר בפועל, לצד רכיבים נוספים.

המתחם משתרע ממזרח למערב, מקצה לקצה.

אומר כבר עתה, נוכח כל המתואר לעיל, ואשר יוסבר עוד להלן, כי מצאתי שבמקרה דנא מן הראוי ללכת לכיוון הקצה המקל.

29. ראשית יאמר, כי ל' אינו עבריין מועד, והעבר הפלילי שלו כולל אך ורק עבירה אחת של אחזקת מקום להימורים, ותו לא. התביעה טענה כי עבירה זו אינה רלוונטית לעניינו, אולם אני מוצא לחלוק עליה, במידה מסוימת, ובזהירות. הרי ידענו מי הם רבים מאותם "מחזיקים" במאורות ההימורים הבלתי חוקיות. הפרופיל של הנאשם, כמי שנגרר אחר אחרים (כעולה מתסקיר שירות המבחן), כמי שדעתו לוקה, ומצבו הנפשי מעורער עד מאוד, מתאים עד מאוד ל"החזקת" מקום המשמש להימורים. מבלי לעיין בכתב האישום משנת 2006, אני סבור כי לא יהא זה הימור מרחיק לכת להניח, כי גם באותה פרשה, כמו במקרה דנא, היה ל', מי שמתואר כ"חייל", הדורש הפעלה יומיומית, עד כדי כך שאפילו להתרחץ הוא מקבל "פקודה" ממיטיבתו, הגב' אברג'יל - אך כסות לפועלם של אחרים.

קשה להאמין שמי שלא מסוגל לסוע בכוחות עצמו, לא מסוגל להתרחץ, לבצע קניות לבדו, לשלם חשבונות מים וחשמל לבדו (ראו חוות דעת פסיכיאטרית מיום 22.4.12) - מסוגל "להחזיק" מאורת הימורים.

הדברים הללו נאמרים מעבר לצורך, וכבר בהקדמה של פרק הדיון וההכרעה, אולם לשיטתי - זה העיקר.

רוצה לומר, שלא לחינם סתה המדינה ממדיניות הענישה שלה, לא בכדי הסכימה למתחם ענישה שיכול גם להתחיל בענישה ללא מאסר, לולא מאפייניו החריגים ויוצאי הדופן, במיוחד בהיבט הנפשי והתפקודי, של י' ל'. בין הקשיים הנפשיים של ל', סכיזופרן פראנואידי, לבין השמתו ו"תפקודו" בתחתית הפירמידה העבריינית - קיים קשר הדוק, בולט ודוקר בעין.

לא לחינם הולכים העבריינים אצל האנשים החלשים, אלה המצויים בשולי החברה, הסובלים ממחלות נפשיות, "משוגעים", בשפת העם, או "קופים", בעגה העבריינית, ובהם עושים שימוש נקלה ובזוי כדי לשרת מטרות עברייניות של בני בליעל.

העבריינים העיקריים, אלה שבאמת נהנים מהפירות הרקובים של העלמות המסים, מבקשים לעשות שימוש באותם אנשים מוחלשים ככלי-ברק. אני מוצא, כי לפחות בנסיבותיו הספציפיות של ל', אין מקום כי הברק, העונשי, יכה בו. אם תרצו, בחייו של ל' פגע כבר הברק, וכידוע - אין הברק מכה פעמיים באותו המקום.

30. אחזור אפוא, ואסכם, את שנודע על חייו ועל נסיבותיו של ל':

א. עד לשירותו הצבאי, עד להתגייסותו לסיירת גולני (לא הכל יכולים להתקבל לשורותיה של סיירת, וגם לא הכל מנסים לעשות כן מלכתחילה, והמבין יבין), היה ל' כאחד האדם.

רק לאחר המקרה הטראגי בו הרג פלסטינאית, במהלך פעילות מבצעית בזמן האנתיפאדה הראשונה, נפלו השמיים על ראשו של ל', ומני אז - חייו אינם חיים: הוא נכלא למשך שנה ומחצה, ומבית הסוהר יצא צל של אדם. ל' לקה במחלת נפש, הפך לסכיזופרן פראנואידי (יודגש שוב, כי גם הפסיכיאטר המחוזי סומך ידו על קביעה זו), ובכל אשר ילך הוא מדמיין כי באים אליו, לנקום את מותה של אותה אישה אומללה. ל' לא הצליח "להחזיק" את נישואיו (פעמיים), והוא הדין בקשר עם ילדיו, ששה במספר, שעל פי הראיות שהונחו בפניי רק עם שניים מהם הוא שומר על קשר, וגם זאת - רק בתקופה האחרונה, לאחר שבא תחת כנפיה החוסות של הגב' אברג'יל.

ב. ל' הוא בעל 50 אחוז נכות נפשית קבועה ויש לו 75 אחוזים דרגת אי כושר השתכרות. ל' לא הצליח לעבוד מאז שנת 1998.

ג. ל' סובל מקשת רחבה של בעיות רפואיות, כאשר עבר גם - בין היתר - צנתור כלייתי ואירוע מוחי.

ד. מאז שנת 2012, כך על פי תסקיר שירות המבחן, וחוות הדעת הפסיכיאטריות, חלה רגיעה מסוימת במצבו, ומאז שהוא נוטל טיפול תרופתי אנטי פסיכוטי, הוא מתפקד ברמה סבירה, לפחות ביחס לו עצמו. עדיין, כך על פי התסקיר, ל' סובל מחשיבה לא מאורגנת, אף בעלת גוון פראנואידי, וזאת לצד פגיעה בזכרון על רקע אירוע מוחי שעבר.

31. על כל אלה אוסיף גם אנוכי, כי די היה במבט ב' ל', בכדי לדעת, כי קיימת בעיה של ממש, על פני הדברים. לאורך הדיונים הארוכים שהתקיימו לפניי, ישב הנאשם באולם, כילד ממש, כאשר הוא מפלבל בעיניו ללא הרף, ומחזה זה, כשלעצמו, הותיר רישומו על המתבונן. אני ער למוגבלות של התרשמות מנאשם פלוני היושב באולם בית המשפט, ובכל זאת, לאורך שנותי כשופט, אני יכול לומר, בזהירות הראויה, כי י' ל' הותיר רושם יוצא דופן.

32. לא נעלמה מעיני - וכיצד בכלל יכולה להעלם פגיעה בהיקף של מאות מליוני שקלים?! - הפגיעה הקשה בקופתה של המדינה, כתוצאה ממעשיו של ל'.

אף עיינתי וקראתי, בהסכמה (במלוא הצניעות והענווה), את גזר דינו הטרי של כבוד השופט דוד רוזן במסגרת **ת"פ 4312-10-13 בענין מדינת ישראל נגד בנזקן ואחרים (8.11.15)**, שם עמד בית המשפט המחוזי בתל אביב על הצורך, החובה, להכביד את היד על מבצעי עבירות כלכליות (שם דובר על עבירות תרמית בניירות ערך, אולם ברי שהוא הדין גם בעבירות של תרמית על דרך העלמת מסים).

אולם, ברי כי אין הרי בנזקן וחבריו כהרי ל'.

תהום פעורה בין מי שמוציא ומביא, יוזם ומוליך שולל, ובעיקר - משלשל כספים לכיסיו, לבין אחרון החיילים, במקרה דנא - פיון ממש, אשר נבחר בקפידה לשמש בתפקיד זה, כאשר כל לקויותיו וחסרונותיו - אך כמעלות ויתרונות ייחשבו בעיני מפעיליו. למותר לציין, כי הרווח שהפיק אותו פיון, ל', אם ניתן בכלל לכנות זאת "רווח", בנסיבות הענין, הוא בשיעור הפחות בהרבה משברי פרומילים, ממה שהפיקו שולחיו ומעסיקיו.

אינני רואה עין בעין עם התביעה, ביחס לטענותיה כי ל' לא היה "איש קש"; העובדה שלא רק השאיל את זהותו, אלא גם הצליח לשרבט חתימותיו על ניירות, שספק אם שינתה לו העובדה כי אותן ניירות אינן אלא חשבוניות, אינה משנה את העובדה כי היה גם היה "איש קש".

מי שמקבל עמלה זעומה, כזאת שלא מותרת אחריה כל רמז, ולו שקל, אותו ניתן לחלט או לעקל, כפי שניסתה המדינה, ולשווא; מי שנמצא בתחתית הפירמידה; מי שלא מכר ולו ליטר אחד של דלק, ו"עסק" רק בחתימות

על מסמכים שמן הסתם הומצאו לו, על פי פקודות שקיבל ממעל; מי שהוא סכיזופרן פראנואידי, אשר נבחר לתפקידו "בקפידה", והוא מופעל על ידי אחרים, כבובה על חוט - הוא "איש קש".

במקרה זה, כפי שכבר הבהרתי לעיל, מדובר ב"איש קש" אומלל במיוחד.

33. ראיתי לנגד עיני את נסיבותיו הקשות של ל', ומנגד - גם את העובדה שהיה עצור משך שלושה חודשים ומחצה, ולאחר מכן שהה במעצר בית ארוך, בן כ-16 חודשים, וכל זאת - כאשר מעולם לא ריצה מאסר קודם לכן.

אף זאת: על פי ההגנה, והמסמכים שהציגה, הסתבכו הוריו הקשישים של ל', כאילו לא שבעו מספיק מרורים מבנם עד אז, בלקיחת הלוואה בת מאות אלפי שקלים, על מנת לשחררו ממעצר. ההגנה טענה - והדבר לא נסתר - כי בימים אלו מתמודדים ההורים הקשישים בתביעה לפנותם מביתם, בגין אותה הלוואה. נראה איפוא, כי לא רק ל' נענש כתוצאה ממעשיו, אלא גם משפחתו, ובאורח אנוש, במיוחד בהתחשב בגילם של הוריו.

34. ביני לביני, אף ספק בעיני, אם אחת ממטרות הענישה הפלילית, קרי - ההרתעה, יכולה בכלל לבוא לידי ביטוי במקרה כגון דא. אנשים מוחלשים מבחינה מנטלית וארגונית, כאלה המהווים כלי משחק בידיו אחרים - קשה להרתיע. ספק רב בעיני, אם בפעם הבאה שכן בליעל יצא "לצוד" את הל' הבא, בשערי "אברבנאל", יהרהר אותו קורבן בגזר דין כזה או אחר.

סכיזופרנים ופראנואידים, וחולים אחרים, מה"ליין" החביב כל כך על אותם נבלים ה"מגייסים" אותם לשורותיהם, יש להם את המודעות, את ההבנה, ביחס לעונשים הצפויים להם?

אינני מזלזל בהרתעה, כערך, ובכלל; אולם ההרתעה במקרים כגון דא, צריכה ליפול בחלקם של המגייסים, של הציניקנים הקרימינליים, שליבם כאבן, שעה שהם בוחרים להם את "קופיהם" (בלשונם) האומללים, בכדי לבצע עבירות שעשרות מליוני שקלים בצידן, ובטובם הם "זורקים בננה" לאותם האומללים; אותם יש להרתיע, בהם צריך להכות, למען יראו וייראו.

35. אני סבור אפוא, כי יש להקל עם י' ל'.

36. הגם שהצדדים לא דיברו על מתחם ענישה "רגיל", וממילא העונש המוטל על ל' הוא בתוך ההסדר העונשי, הגם שקרוב לאחד מקצותיו, הרי שמצאתי בכל זאת, לייחד מספר מילים לשיקומו של הנאשם. ודוק: השיקום הוא מנוף עיקרי היום לחריגה ממתחם עונשי הולם. הגם שכאמור העונש במקרה דנא אינו חורג מן הגבולות שהניחו בפני הצדדים, הרי שממילא יש ליתן ביטוי מתאים, כבד משקל, לשיקום אותו עובר י' ל'. אין המדובר בשיקום "רגיל"; אין כאן תסקיר המספר על

מפגשים, שיחות, וכיוצא באלה אינדיקציות, אולם מבחינה סובייקטיבית - הבחינה הראויה לעת גזירת הדין (הרי במלאכה אינדיבידואלית עסקין) - הרי שי' ל' משתקם. יחסית למסלול חייו, או ליתר דיוק - דרך החתחתים מאז המקרה הטראגי בעת שירותו הצבאי, או לאחר גירושיו, היה ל' "אבוד", ככל הידוע לנו. לא עבד, לא תיפקד כאיש משפחה, לא כלום.

והנה, משך כבר שלוש שנים, הוא מטפל בעצמו, באמצעות פסיכיאטר, באדיבותה של הגב' אברג'ל, הוא מבילה בחוות סוסים שם הוא תורם לאחרים, נוטל תרופות, מקיים קשר יציב עם שניים מצאצאיו, ומתרחק מרע, ומדורשי רעתו.

גם לזאת, ולו מבחינת מקרהו של י' ל', ייקרא שיקום, או למצער - סיכוי טוב לשיקום, כפי שמעודדנו תיקון 113 לחוק העונשין. רוצה לומר, כי אפילו לא סטה או חרג גזר הדין מן המתחם העונשי שהניח הסדר הטיעון, הרי שבנסיבות הענין ולנוכח השיקום דנא, שהוא עדיין בעיצומו, הרי שה"חריגה" לכיוון קצה הסקאלה של המתחם - בדין, ובצדק, היא.

37. אשר על כן, נוכח האמור לעיל, כאשר ראיתי לנגד עיני את הסכומים האסטרונומים שהועלמו מקופת המדינה, מחד גיסא, אך ידעתי כי את רוב רובו (לשון המעטה) - לא ראה ל', אף לא נהנה ממנו; לנוכח עברו הפלילי הזניח של ל'; לאור הודייתו והחסכון הרב בזמן תביעתי ושיפוטי כאחד; נוכח למעלה משלושה חודשי מעצר קשים, ולאחריהם - עוד כששה עשר חודשי מעצר בית, ללא כל הפרה; כאשר נסיבות חייו הטראגיות משחקות תפקיד משמעותי, והגורם להן - קשור קשר ישיר לשירותו הצבאי כלוחם בסיירת גולני; שעה ששיני הוריו הישישים של ל' קהו נוכח הבוסר שאכל בנם, והמשפחה כולה נענשת בעונש קשה בגין המעשים המתוארים בכתב האישום; נוכח מצבו הרפואי הקשה מאוד של ל', הן בגוף אך בעיקר בנפש, כשלענין זה קשר ישיר ל"גיוסו" למשימה העבריינית, ולניצול חולשתו; כאשר הממונה על עבודות השירות שילחו מעל פניו; אני גוזר על הנאשם 1, י' ל' את העונשים הבאים:

א. 3.5 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו 18.6.12 עד יום 2.10.12.

ב. מאסר למשך 12 חודשים, אולם הנאשם לא ישא בעונש זה, אלא אם יעבור עבירות בהן הורשע, תוך 36 חודשים מהיום;

ג. נוכח העבירות שבוצעו, כלכליות במהותן, אני מטיל על הנאשם קנס ההולם את רווחיו שלו בפרשה, בגובה של 75,000 ₪. הקנס יקוזז מ - 350,000 השקלים שהופקדו במסגרת שחרורו של הנאשם ממעצרו, והיתר יוחזר למפקדי הסכום;

38. על הנאשמת 2, חברה שאינה פעילה עוד, אני מטיל קנס כספי סמלי, כפי עתירת התביעה, בסך של 1000 ₪, שישולם תוך 90 יום.

39. בשולי גזר הדין אבקש להודות לתובע, עו"ד בר - עוז, שפשט זה עתה את גלימת הקטגור, ופרש משורות הפרקליטות. עו"ד בר - עוז הופיע בפניי לא אחת, ותמיד ייצג את מדינת ישראל בלהט, במקצועיות ובהגינות, ועל כך הערכת בית המשפט. אני מאחל לו בהצלחה בהמשך דרכו.

למען הסר ספק, ימי המאסר "רוצו" זה מכבר בעת המעצר.

העתק גזר הדין לשירות המבחן, בתודה.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב תוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, כ"ט חשוון תשע"ו, 11 נובמבר 2015, במעמד הצדדים.

[1] לא ברור, על פי הנמסר, אם מדובר בגזר דין (כך למשל טענה התביעה בישיבת יום 5.7.15, או שמא בהכרעת דין, כאמור בהזדמנויות אחרות, מה גם שלא הומצאה עד כה הכרעת דין בענין שותפיו הבכירים של ל' לדבר העבירה.

[2] אני מניח, כי ל', המוכר על ידי הביטוח הלאומי כנכה, לא הוכר על ידי משרד הבטחון, מחמת שביצוע עבירה פלילית לא יכולה לשמש בסיס להכרה בנכות, בהתאם לחקיקה הרלוונטית.